

Monachus monachus (Hermann, 1779)

Nom comú: Vellmarí

Classe: **Mammalia**

Ordre: **Carnivora**

Família: **Phocidae**

BIOLOGIA DE LA CONSERVACIÓ

El vellmarí o foca mediterrània és un carnívor marí autòcton de les riberes mediterrànies, del NO d'Àfrica i la Mar Negra. IUCN el considera una de les deu espècies més amenaçades del món, i la població mundial és d'uns 500 individus.

S'alimenta de peixos i cefalòpodes, que captura en aigües costaneres, tot i que hi ha observacions del vellmarí hawaïà (*M. schauinslandi*) fins a 400 m de fondària, de manera que es pot sospitar que l'espècie mediterrània pot usar també tals profunditats.

Devia utilitzar les platges per a la cria i el repòs, però la persecució humana, des de temps antics, l'ha empès a refugiar-se a coves. Allà les femelles pareixen el seu petit a la tardor i l'alleten durant quatre mesos. Les femelles pesen uns 200 kg, i els mascles fins a més de 300. En principi, és un animal gregari, que forma colònies la mida de les quals depèn de la productivitat biològica local i les molèsties que pugui patir.

A les Balears ha estat una espècie present fins a la meitat del segle XX. Se n'han trobat restes a jaciments arqueològics, i l'esmenten molts escriptors des de Ramon Llull. Hi ha testimonis de la persecució a que va ser sotmès des del s. XVIII, i quan al XIX la costa esdevé més segura per l'eliminació de la pirateria, i a la vegada s'estenen les armes de foc, els vellmarins són sistemàticament massacrats, reduint-se les seves poblacions fins a l'extinció local cal llarg del segle XX.

A totes les illes hi ha toponímia que indica la seva presència, i fa pocs anys, la major part dels pescadors d'edat n'havien vist alguna vegada. També se n'han trobat restes recents (ossos o dents) a algunes coves litorals, i se'n conserven algunes pells i cranis a col·leccions científiques. Un treball encarregat per l'ICONA al GOB (Avellà, 1975, inèdit), recollia 135 observacions al llarg del segle XX, de les quals 58 corresponien a captures. Registres posteriors, tal vegada de divagants nordafricans, són dubtosos.

Avui, l'extensió de reserves marines entorn de les Balears, i el canvi radical de la percepció pública del patrimoni natural, permet obrir l'esperança d'una futura recuperació local de l'espècie.

Autor text: Mayol, J. (Servei de Protecció d'Espècies)

Corologia: **Mediterrània, Madeira i litoral del Sàhara**

Tendència: **Regressió**

Nivell d'amenaça: **Extint a nivell regional**

Categoria de protecció: **En perill d'extinció (RD 139/2011)**